

SOCIAL- OCH MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Ändring av landskapslagen om åtgärder för begränsning av tobaksrökningen

1996-97

nr 5

FR nr 10

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens förslag

Landskapsstyrelsen föreslår att landskapslagen om åtgärder för begränsning av tobaksrökningen ändras bl.a. så att tobaksprodukter inte skall få säljas till personer under 18 år samt att bestämmelserna om tobaksrökning ombord på fartyg harmoniseras med de bestämmelser som gäller för tobaksrökning i andra sammanhang. Lagen föreslås dessutom kompletterad med förbud mot försäljning av portionssnus i landskapet.

Utskottets förslag

Utskottet tillstyrker landskapsstyrelsens förslag med undantag av lagförslagets 2a § om förbud mot försäljning av portionssnus.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Allmän motivering

Utgående från de motiv som framförs i framställningen har utskottet funnit landskapsstyrelsens förslag motiverade och ändamålsenliga och föreslår därför att de antas oförändrade med undantag av bestämmelsen om förbud mot försäljning av portionssnus. De ändringar som utskottet omfattar är förenliga med lagens syfte att genom begränsningar av det för hälsan skadliga nyttjandet av tobaksprodukter minska de skadeverkningar nyttjandet orsakar och samtidigt öka trivseln och välbefinnandet för dem som inte nyttjar tobaksprodukter.

Detaljmotivering

2 § I framställningen föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen enligt vilket tobaksprodukter inte får säljas i automat ombord på i landskapet hemmahörande fartyg i internationell passagerartrafik. Automater är i övrigt tillåtna men skall enligt gällande 2 mom. placeras så att förbudet mot försäljning till unga personer inte överträds.

Utskottet har inte i detta skede föreslagit ändring av landskapsstyrelsens framställning men konstaterar att det kan finnas skäl för landskapsstyrelsen att överväga möjligheten att tillåta försäljningautomater ombord på i landskapet hemmahörande fartyg under förutsättning att tillsynen av automaterna ordnas på ett tillfredsställande sätt.

2a § I framställningen föreslås att en ny 2a § skall fogas till tobakslagen enligt vilken det är förbjudet att saluföra eller på annat sätt överlåta snus förpackad i portionspåsar eller liknande för användning i munnen.

Utskottet konstaterar att förslaget om förbud mot försäljning av portionssnus är föranlett av Europeiska gemenskapernas direktiv 92/41/EEG enligt vars artikel 8a medlemsstaterna skall utfärda förbud mot att tobak för användning i munnen *släpps ut* på marknaden. Därmed avses enligt utskottet nya produkter som inte redan finns på marknaden. Sådana tobaksprodukter är enligt direktivets 1 artikel, 2 punkten alla produkter som används i munnen, utom sådana som är avsedda att rökas eller tuggas, och som helt eller delvis är framställda av tobak i pulver- eller partikelform eller i någon kombination av dessa former - särskilt i portionspåsar eller porösa påsar - eller i en form som påminner om ett livsmedel.

I direktivets inledning anges att de nya tobaksvaror för användning i munnen som har uppträtt på marknaden i vissa medlemsstater är särskilt attraktiva för ungdomar. Vidare sägs att den enda lämpliga åtgärden för uppfyllande av direktivets intentioner är ett totalförbud men att ett sådant totalförbud inte bör beröra traditionella tobaksvaror för användning i munnen som även i fortsättningen bör omfattas av de bestämmelser som skall tillämpas på rökfria tobaksvaror enligt direktiv 89/622/EEG som reglerar bl.a. varningstexter på förpackningar.

Utskottet konstaterar att snus kan betecknas som en traditionell produkt på Åland och att det vid tidpunkten för Ålands EU-anslutning redan fanns löst snus och snus i portionspåsar på marknaden. De produkter som saluförs på Åland är inte heller förpackade på ett sådant sätt att de kan förväxlas med livsmedel. Det är således inte längre fråga om risk för att sådana tobaksprodukter skall släppas ut på den åländska marknaden varför utskottet anser att det på Åland inte är nödvändigt att införa ett förbud mot att saluföra portionssnus.

Utskottet önskar i sammanhanget också framhålla att Åland bland annat på grund av det stora antalet svenska turister som årligen besöker landskapet kan sägas tillhöra det svenska marknadsområdet samt uppvisar samma konsumtionsmönster av en kommersiellt etablerad produkt. Samma motiv som för Sveriges del ansågs tillräckliga för att motivera undantag från direktivets tillämpning i fråga om försäljning av snus kan således anföras också för Ålands del.

Samtidigt vill utskottet framhålla att försäljning av snus, genom den höjning av åldersgränsen för inköp, vilken föreslås i framställningen, endast kan säljas till personer över 18 år varför ungdomarna inte kan anses vara målgrupp. Utskottet konstaterar dessutom att försäljning av tobaksprodukter för rökning enligt direktivet är tillåten trots vetenskapen om tobaksrökningens skadliga effekter inte bara för rökaren själv utan även för dennes omgivning.

Utskottet konstaterar slutligen att direktivet förutsätter att medlemsstaterna inför ett förbud

mot att nya orala tobaksprodukter som inte redan finns på marknaden släpps ut, samt bestämmelser om tobaksprodukternas förpackningar så att förpackningar som gör att produkten kan förväxlas med livsmedel, förbjuds. Utskottet förutsätter därför att landskapsstyrelsen till lagtinget inkommer med förslag till de erforderliga bestämmelserna.

Om det mot utskottets förmodan skulle visa sig att försäljning av löst snus och snus i portionsförpackningar i landskapet inte är förenlig med de ovan nämnda direktiven anser utskottet att landskapsstyrelsen på vederbörligt sätt bör ta initiativ till en ändring av gemenskapens bestämmelser eftersom dessa i så fall inte kan anses skäligen och rimliga.

4 § Enligt paragrafens 4 punkt är tobaksrökning förbjuden i enskilda arbetsrum och andra utrymmen där arbete utförs då två eller flera arbetstagare brukar vistas där. Gällande bestämmelse om att rökning dock är tillåten om arbetstagarna kommit överens om det föreslås utgå.

Till utskottet har framförts synpunkter på att bestämmelsen kommer att förorsaka problem för vaktgående manskap och befäl ombord på fartyg. Utskottet, som i likhet med landskapsstyrelsen anser att rökning inte skall tillåtas i arbetsutrymmen, har inte funnit anledning att särbehandla någon yrkesgrupp. Om det vid tillämpningen av bestämmelsen skulle visa sig att stora problem uppstår bör landskapsstyrelsen enligt utskottets mening ta frågan till övervägande.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 30 december 1996 inbegärt social- och miljöutskottets yttrande över framställningen.

Utskottet har i ärendet hört landskapsstyrelseledamoten Gun Carlsson samt t. f. lagberedningssekreteraren Patrik Lönngren. Utskottet har även inhämtat yttrande från Ålands redarförening r. f.

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Erland, vice ordföranden Harry Eriksson samt medlemmarna Beijar, Pehrsson och Mattsson.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget måtte anta det i framställningen ingående lagförslaget med följande ändringar:

LANDSKAPSLAG

om ändring av landskapslagen om åtgärder för begränsning av tobaksrökningen

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 1 § 4 mom. landskapslagen den 16 augusti 1978 om åtgärder för begränsning av tobaksrökningen (52/78),

ändras 1 § 1 mom., 2 § 1 mom., 3 §, 4 § 1 mom. 4 punkt, 13 § 1 mom. samt lagens rubrik, *av dessa lagrum*, 2 § 1 mom., 4 § 1 mom. 4 punkt och 13 § 1 mom. sådana de lyder i landskaps-lagen den 13 augusti 1992 (38/92), samt

fogas till lagens 2 § ett nytt 3 mom. (*uteslutning*) som följer:

TOBAKSLAG för landskapet Åland

1 §

(Lika som i framställningen)

2 §

Tobaksprodukter får inte säljas till personer under 18 år. Vid behov skall försäljaren *förvissa* sig om kundens ålder.

(3 mom. lika som i framställningen)

2a §

(Utesluts)

3 och 4 §§

(Lika som i framställningen)

13 §

Den som säljer tobaksprodukter i strid med bestämmelserna i 1 § 4 mom. *eller* 2 § (*uteslutning*) eller som placerat automat så att försäljning till unga personer inte förhindras skall för *förseelse vid försäljning av tobaksprodukter* dömas till böter.

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen.)

Mariehamn den 5 mars 1997

Ordförande

Olof Erland

Sekreterare

Susanne Eriksson